EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

11. november 2004 *

Kohtuasjas C-467/02,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel esitatud eelotsusetaotlus, mille esitas Verwaltungsgericht Stuttgart (Saksamaa) 19. detsembri 2002. aasta otsusega, mis saabus Euroopa Kohtusse 27. detsembril 2002, menetluses järgmiste poolte vahel:

Inan Cetinkaya

versus

Land Baden-Württemberg,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J.-P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric ja J. N. Cunha Rodrigues (ettekandja),

* Kohtumenetluse keel: saksa.

kohtujurist: P. Léger,
kohtusekretär: vanemametnik M. Múgica Arzamendi,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

— I. Cetinkaya, esindaja: *Rechtsanwalt* C. Trurnit,

— Saksamaa valitsus, esindajad: W.-D. Plessing ja A. Tiemann,

— Portugali valitsus, esindajad: L. Inez Fernandes ja A. C. Branco,

— Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: D. Martin ja H. Kreppel,

olles 10. juuni 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

Eelotsusetaotlus puudutab assotsiatsiooninõukogu 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 1/80, mis käsitleb assotsiatsiooni arengut, artiklite 6, 7 ja 14 tõlgendamist

(edaspidi „otsus nr 1/80"). Assotsiatsiooninõukogu loodi lepinguga, millega loodi assotsiatsioon Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel ning millele kirjutasid 12. septembril 1963 Ankaras alla ühelt poolt Türgi Vabariik ning teiselt poolt EMÜ liikmesriigid ja ühendus ning mis sõlmiti, kiideti heaks ja kinnitati ühenduse poolt nõukogu 23. detsembri 1963. aasta otsusega 64/732/EMÜ (EÜT 1964, 217, lk 3685; ELT eriväljaanne 11/11, lk 10) (edaspidi „assotsiatsioonileping").

2 Nimetatud taotlus esitati kohtuvaidluses Türgi kodaniku I. Cetinkaya ja Baden-Württembergi liidumaa vahel seoses Saksamaa territooriumilt väljasaatmismenetlusega.

Õiguslik raamistik

Otsus nr 1/80

3 Otsuse nr 1/80 artikli 6 lõigete 1 ja 2 kohaselt:

„1. Arvestades artiklist 7, mis käsitleb perekonnaliikmete vaba juurdepääsu tööle, tulenevaid erisusi, on liikmesriigi seaduslikul tööturul töötaval Türgi päritolu töötajal:

— õigus pärast ühte aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis uuendada tööluba sama tööandja juures töötamiseks, kui tööandjal on talle tööd pakkuda;

— õigus pärast kolme aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis ning arvestades ühenduse liikmesriikide töötajate eesõigusi, võtta vastu samal kutsealal sama või mõne teise tööandja mõni teine tavapärastel tingimustel tehtud tööpakkumine, mis on registreeritud selle liikmesriigi tööhõivega tegelevates ametiasutustes;

— õigus pärast nelja aastat seaduslikku töötamist selles liikmesriigis omandada vaba juurdepääs kõigile palgalistele töökohtadele omal valikul.

2. Iga-aastased puhkused, rasedus- ja sünnituspuhkus ning puudumised tööõnnetuste või lühiajaliste haiguste tõttu arvestatakse seaduslike tööperioodide hulka. Mittevabatahtliku töötuse perioode, mis on pädevate asutuste poolt nõuetekohaselt registreeritud, ja puudumisi pikaajaliste haiguste tõttu ei loeta küll seaduslike tööperioodide hulka, kuid nad ei kahjusta siiski eelneva tööperioodi alusel saadud õigusi." [Siin ja edaspidi on osundatud otsust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

Otsuse nr 1/80 artikkel 7 näeb ette:

„Liikmesriigi seaduslikul tööturul töötava Türgi päritolu töötaja perekonnaliikmetel, kellel on lubatud temaga kaasa tulla, on:

— õigus võtta vastu tööpakkumisi pärast seda, kui nad on selles liikmesriigis vähemalt kolm aastat seaduslikult elanud, arvestades ühenduse liikmesriikide töötajate eesõigusi;

— õigus omandada vaba juurdepääs kõigile palgalistele töökohtadele omal valikul pärast seda, kui nad on selles liikmesriigis viis aastat seaduslikult elanud.

Türgi päritolu töötajate lastel on pärast vastuvõtvas riigis kutsehariduse omandamist õigus selles liikmesriigis vastu võtta kõik tööpakkumised, sõltumata selles liikmesriigis elamise kestusest, tingimusel, et üks vanematest on selles liikmesriigis seaduslikult töötanud vähemalt kolm aastat."

5 Otsuse nr 1/80 artikli 14 lõige 1 sätestab:

„Käesoleva jao sätete kohaldamisel arvestatakse avaliku korra, julgeoleku ja rahvatervise seisukohalt õigustatud piiranguid."

Siseriiklik õigus

6 Ausländergesetz (välismaalaste seadus, edaspidi „AuslG") sätestab:

„1) Välismaalane saadetakse riigist välja, kui:

1. teda on ühe või mitme tahtlikult toimepandud kuriteo eest jõustunud kohtuotsusega karistatud vähemalt kolmeaastase vangistusega või alaealistele

kohaldatava mõjutusvahendiga või teda on viieaastase perioodi jooksul tahtlikult toimepandud kuritegude eest jõustunud kohtuotsusega karistatud mitme sama astme karistusega kestusega kokku vähemalt kolm aastat või seoses viimase jõustunud süüdimõistva kohtuotsusega on määratud tema vahistamine või

2. teda on narkootiliste ainete seaduse tähenduses tahtliku kuriteo, karistusseadustiku artikli 125a teises lauses sätestatud eeldusi täitva avaliku korra rikkumise või karistusseadustiku artiklis 125 sätestatud rahvakogunemisel või keelatud meeleavaldusel toime pandud avaliku korra rikkumiste eest jõustunud kohtuotsusega karistatud vähemalt kaheaastase alaealistele kohaldatava mõjutusvahendiga või vangistusega ilma karistusest tingimisi vabastamata.

2) Välismaalane saadetakse üldjuhul riigist välja, kui:

1. teda on ühe või mitme tahtlikult toimepandud kuriteo eest jõustunud kohtuotsusega karistatud vähemalt kaheaastase alaealistele kohaldatava mõjutusvahendiga või vangistusega ilma karistusest tingimisi vabastamata;

2. ta narkootiliste ainete seadust rikkudes kasvatab, toodab, impordib, toimetab transiidina edasi või ekspordib, müüb, annab üle või levitab muul moel narkootilist ainet, kaupleb sellega, kihutab teist isikut nimetatud tegudele või aitab nende tegude toimepanemisele kaasa."

7 AuslG artikli 48 lõige 1 sätestab:

„1) Välismaalast,

1. kellel on elamisluba,

2. kellel on tähtajatu elamisluba ja kes on riigi territooriumil sündinud või riiki saabunud alaealisena,

3. kellel on tähtajatu elamisluba ja kes on punktides 1 ja 2 nimetatud välismaalasega abielus või vabaabielus,

[...]

võib riigist välja saata vaid olulistel avaliku korra ja julgeolekuga seonduvatel põhjustel. Nimetatud põhjused esinevad tavaliselt artikli 47 lõikes 1 sätestatud juhtudel."

Menetlus põhikohtuasjas ja eelotsuse küsimused

8 Eelotsusetaotlusest selgub, et põhikohtuasja hageja I. Cetinkaya on sündinud 24. jaanuaril 1979 Saksamaal, kus ta tänaseni elab. Alates 9. märtsist 1995 on tal selles liikmesriigis alaline elamisluba.

9 Juulis 1995 sai I. Cetinkaya keskkooli diplomi. Kaks kuud hiljem alustas ta puusepaõpinguid, mille ta jättis pooleli järgmise aasta veebruaris. Seejärel töötas ta lühikeste perioodide kaupa erinevate tööandjate juures. Nii töötas ta 1996. aasta suvel mõne nädala restoranis kelnerina. Sama aasta sügisel jätkas ta õpinguid eesmärgiga saada tööd kaupluses, kuid katkestas need õpingud mõne aja pärast. Pärast seda töötas ta novembrist 1996 kuni jaanuarini 1997 restoranis, siis kuni juunini 1998 ühes äriühingus, seejärel augustis ja septembris 1998 teises ettevõttes. Pärast juulini 1999 kestnud töötuse perioodi töötas I. Cetinkaya kuu aega laotöötajana. Alates 1. augustist 1999 töötas ta lühikest aega ühes transpordiettevõttes. Lõpuks töötas ta masinatöölisena, kuid lõpetas selle töö detsembris 1999.

10 Eelotsusetaotlus täpsustab muu hulgas, et I. Cetinkaya vanemad ja viis vanemat õde, kellest kolmel on Saksa kodakondsus, elavad samuti Saksamaal, kus nende isa oli töötanud kuni pensionile jäämiseni. Türgi kodakondsuse säilitanud I. Cetinkaya vanemad ja kaks õde on esitanud taotluse Saksa kodakondsuse saamiseks naturalisatsiooni korras.

11 Samuti selgub eelotsusetaotlusest, et 1. augustil 1996 karistati I. Cetinkayat Saksamaal 80 tunni üldkasuliku tööga grupiviisilise varguse, grupiviisilise väljapressimise ja viie grupiviisilise väljapressimise katse eest; 15. aprillil 1997, võttes arvesse varasemat karistatust, mõisteti talle kahenädalane alaealiste vangistus; 24. märtsil 1998 tingimisi kuuekuuline alaealiste vangistus grupiviisilise peksmise ja kehavigastuste tekitamise eest; 26. oktoobril 1999, võttes arvesse varasemat karistatust, kaheaastane alaealiste vangistus keelatud narkootiliste ainete suures koguses levitamise organiseerimise eest ja 26. septembril 2000, võttes arvesse kahte varasemat karistatust, liitkaristusena kolmeaastane alaealiste vangistus ebaseadusliku narkootiliste ainete omandamise ja 102 korral nende levitamise eest varalise

kasu saamise eesmärgil, narkootiliste ainete suures koguses ebaseadusliku omamise ja kahel korral nende levitamise eest ning narkootiliste ainete suures koguses salakaubaveo ja narkootiliste ainete levitamise eest varalise kasu saamise eesmärgil.

12 7. jaanuaril 2000 I. Cetinkaya vahistati ja paigutati noortekodusse. Ta vabastati 22. jaanuaril 2001 ja suunati narkovõõrutusravile. Olles kõigepealt edutult kaks ravikuuri katkestanud, läbis I. Cetinkaya alates 10. septembrist 2001 uue kuuri, mille ta 2002. aasta suve jooksul edukalt lõpetas. 20. augusti 2002. aasta kohtuotsusega vabastati ta tingimisi kandmata jäänud Betäubungsmittelgesetz'i (narkootiliste ainete seadus, edaspidi „BtMG") alusel mõistetud karistusest, mis eelotsuse küsimuse esitanud kohtu väitel eeldab, et elanikkonna julgeolek on samuti arvesse võetud.

13 Alates augustist 2002 jätkab I. Cetinkaya õpinguid keskkoolis ja töötab kaks korda nädalas narkovõõrutuskeskuse öövalves.

14 3. novembril 2000 teatas pädev haldusasutus, nimelt Regierungspräsidium Stuttgart I. Cetinkayale tema kohesest Saksamaalt väljasaatmisest ja ähvardas ta viivitamatult Türki saata. Nimetatud asutuse väitel olid väljasaatmise eelduseks olemas avalikust korrast ja julgeolekust tulenevad tõsised põhjused AuslG artikli 48 lõike 1 kolmanda lause (koosmõjus AuslG artikli 47 lõike 1 punktiga 1) tähenduses. Väljasaatmist põhjendati eri- ja üldpreventsiooni vajadusega, mis ei olevat vastuolus otsuse nr 1/80 artikliga 7, sest vangistuse ja narkovõõrutusravi tõttu, mis tal läbida tuli, ei olevat ta enam tööturul. Isegi kui ta saaks otsuse nr 1/80 artikli 14 alusel oma elamisõigusele toetuda, oleksid sama otsuse artikli 14 tingimused igal juhul täidetud.

15 8. detsembril 2000 esitas I. Cetinkaya eelotsuse küsimuse esitanud kohtule kaebuse eespool kirjeldatud otsuse peale.

16 3. septembril 2002 muutis Regierungspräsidium Stuttgart eespool viidatud otsust selliselt, et I. Cetinkayale määrati vabatahtlikult riigi territooriumilt lahkumiseks tähtaeg 4. oktoobrini 2002. Põhjenduses väitis Regierungspräsidium, et I. Cetinkaya vabastati alates 22. jaanuarist 2001 selleks, et ta saaks läbida narkovõõrutusravi, mistõttu tuleb talle määrata ainult tähtaeg riigi territooriumilt vabatahtlikuks lahkumiseks.

17 6. septembril 2002 esitas I. Cetinkaya ka selle otsuse peale kaebuse Verwaltungsgericht Stuttgart'ile, kes enne kahe kõnealuse kohtuasja ühendamist otsustas kohtuliku arutamise peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas otsuse nr 1/80 artikli 7 esimest lõiku saab kohaldada Saksamaa seaduslikul tööturul töötava Türgi päritolu töötaja Saksamaal sündinud lapse suhtes [...], kui alates tema sünnist — ja tõenäoliselt kuni täisealiseks saamiseni — lubati tal (esialgu) riigis elada vaid perekonna ühtsuse säilitamise eesmärgil või kui elamisloa puudumisel ei ole tema riigis viibimist takistatud vaid nimetatud põhjusel?

2. Kas otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõigu teises taandes sätestatud pereliikme õigust juurdepääsuks tööturule ning elamisloa pikendamisele võib piirata vaid nimetatud otsuse artikli 14 alusel?

3. Kas isikule kolmeaastase alaealiste vangistuse kohaldamisega kaasneb tööturule juurdepääsu õiguse lõppemine ja seetõttu ka artikli 7 esimese lõigu teises taandes sätestatud õiguste kaotamine isegi siis, kui on olemas reaalne võimalus, et tal tuleb kanda vaid osa karistusest, aga et samas peab ta tingimisi vabastamise järgselt läbima narkovõõrutusravi ja et selle aja jooksul ei ole asjaomane isik enam tööturul?

4. Kas (reaalsest) vangistusest tingitud töökoha kaotus või töötuse korral vabadele töökohtadele kandideerimise võimaluse puudumine on iseenesest käsitletav vabatahtliku töötusena otsuse nr 1/80 artikli 6 lõike 2 teise lause tähenduses, mis ei välista otsuse nr 1/80 artikli 6 lõikes 1 ja artikli 7 esimeses lõigus sätestatud õiguste kaotamist?

5. Kas nimetatu kehtib ka sellises olukorras, kus teatud aja möödudes võidakse isik ennetähtaegselt vangistusest vabastada, kuid seejärel tuleb tal kõigepealt käia narkovõõrutusravil ja tema tööleasumine ei ole võimalik enne tasemekoolituse läbimist?

6. Kas otsuse nr 1/80 artiklit 14 tuleb tõlgendada selliselt, et kohtumenetluse käigus tuleb arvesse võtta ametiasutuse viimasele otsusele järgnenud asjaomase isiku olukorra sellist muutust, mis enam ei võimalda otsuse nr 1/80 artikli 14 alusel tema õigusi piirata?"

Eelotsuse küsimused

Esimene küsimus

8 Oma esimeses küsimuses soovib eelotsuse küsimuse esitanud kohus teada peamiselt seda, kas otsuse nr 1/80 artikli 7 esimest lõiku tuleb tõlgendada selliselt, et see on kohaldatav täisealiseks saanud vastuvõtva liikmesriigi seaduslikul tööturul töötava Türgi päritolu töötaja lapse suhtes isegi siis, kui see laps on nimetatud liikmesriigis sündinud ja seal alati elanud.

9 Siseriiklik kohus tahab teada, kas asjaolu, et I. Cetinkaya on vastuvõtvas liikmesriigis sündinud ja seal alati elanud ilma, et talle oleks eespool viidatud sätte tähenduses antud luba nimetatud töötajaga kaasa tulla, võib mõjutada selle sätte kohaldamist.

10 Nii nagu on väidetud ka kõigis Euroopa Kohtule esitatud seisukohtades, tuleb sellele küsimustele vastata eitavalt.

11 Asjaolust, et otsuse nr 1/80 artikli 7 esimene lõik näeb sõnaselgelt ette vaid olukorra, kus Türgi päritolu töötaja pereliikmetel „on lubatud temaga kaasa tulla", ei saa järeldada, et nimetatud otsuse tegijad oleksid tahtnud otsusega antavatest õigustest ilma jätta need pereliikmed, kes on vastuvõtvas liikmesriigis sündinud ja kes seetõttu ei peagi perekonna ühtsuse säilitamise eesmärgil Türgi päritolu töötaja juurde elama asumiseks luba taotlema.

22 Tingimus, mille kohaselt pereliikmetel peab olema luba Türgi päritolu töötajaga kaasa tulla, on põhjendatud asjaoluga, et Euroopa Majandusühenduse ja Türgi Vabariigi assotsiatsiooni puudutavad sätted (edaspidi „EMÜ-Türgi assotsiatsioon") ei tungi liikmesriikide pädevusse reguleerida Türgi kodanike sisenemist nende territooriumile ega ka nende esimese kutsealase tegevuse tingimusi, nii et sellise kodaniku esmast saabumist liikmesriiki reguleerib põhimõtteliselt üksnes nimetatud liikmesriigi siseriiklik õigus (vt eelkõige 30. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-275/02: Ayaz, EKL 2004, lk I-8765, punkt 35).

23 Kuna selle tingimuse eesmärk on välistada otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõigu mõjualast Türgi päritolu töötajate pereliikmed, kes on vastuvõtva liikmesriigi territooriumile saabunud ja elavad seal selle liikmesriigi õigusnorme rikkudes, ei saa selle alusel õigustada niisuguse pereliikme välistamist, kes, nagu põhikohtuasjas esinenud juhul, on kõnealuses liikmesriigis sündinud ja seal alati elanud ja kes seega ei pidanudki nimetatud töötaja juurde elama asumiseks luba taotlema.

24 Lisaks sellele ei ole mingit alust järeldada, et otsuse nr 1/80 vastuvõtjate eesmärgiks oli Türgi päritolu töötajate vahel sünnikoha alusel vahetegemine selliselt, et piiratakse vastuvõtvas liikmesriigis sündinud isikute õigusi, mis tulenevad otsuse artiklist 7, juurdepääsuks töökohtadele ja riigis elamisele, erinevalt nendest pereliikmetest, kes pidid nimetatud töötajaga kaasa tulemiseks taotlema loa.

25 See on ainus tõlgendus, mis tagab kehtestatud korra ühtsuse ja võimaldab täielikult saavutada nimetatud otsuse artikli 7 esimeses lõigus seatud eesmärgi, ehk perekondade ühtsuse säilimise jaoks soodsate tingimuste loomine vastuvõtvas liikmesriigis, võimaldades kõigepealt sisseränanud töötaja perekonnaliikmete kohalolekut ning seejärel kindlustades nende positsiooni, andes neile õiguse selles

riigis töötada (vt eelkõige 17. aprilli 1997. aasta otsus kohtuasjas C-351/95: Kadiman, EKL 1997, lk I-2133, punktid 34–36, ning eespool viidatud kohtuotsus Ayaz, punkt 41).

16 Järelikult võib otsuse nr 1/80 artikli 7 esimeses lõigus nimetatud Türgi päritolu töötaja laps sellest sättest tulenevale õigusele tugineda ka siis, kui ta on vastuvõtvas liikmesriigis sündinud ja seal alati elanud.

17 Saksamaa valitsus küsib siiski, kas I. Cetinkaya vastab nimetatud otsuse artikli 7 esimese lõigu kohaldamiseks vajalikule teisele tingimusele, ja nimelt, kas ta isa on „seaduslikul tööturul töötav" töötaja. Saksamaa valitsuse väitel peab Türgi päritolu töötaja, kellest õigused tulenevad, otsuse nr 1/80 artikli 7 esimeses lõigus nimetatud tingimustele vastama samal ajaperioodil kui pereliige, kes ei ole veel kutseharidust omandanud, selle sätte alusel oma õigusi kasutab. Samas ei selgu eelotsusetaotlusest, kas I. Cetinkaya isa kaotas töökoha enne või pärast väljasaatmisotsuse tegemist ning kas tema ema töötas.

18 See argumentatsioon tuleb tagasi lükata.

19 Otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõigu sõnatusest ei saa järeldada, et selles viidatud pereliikmed kaotaksid neile selle sättega antud õigused lihtsalt seetõttu, et teatud ajahetkel nimetatud töötaja ei tööta vastuvõtva riigi seaduslikul tööturul.

30 Nagu Euroopa Kohus on märkinud, ei ole liikmesriikidel enam õigust Türgi päritolu töötajate pereliikmetele elamislubade andmiseks tingimusi seada pärast otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõigu esimeses taandes sätestatud kolmeaastase perioodi möödumist, mille jooksul huvitatud isik peab põhimõtteliselt nimetatud töötajaga tegelikult koos elama; ja seda enam kehtib sama põhimõte Türgi päritolu sisserännanu kohta, kes vastab otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõigu teises taandes sätestatud tingimustele (vt eelkõige 16. märtsi 2000. aasta otsus kohtuasjas C-329/97: Ergat, EKL 2000, lk I-1487, punktid 37–39).

31 Samuti mis puudutab otsuse nr 1/80 artikli 7 esimeses lõigus nimetatud pereliikmeid nagu I. Cetinkaya, siis saavad nad vastavalt selle sätte teisele taandele pärast viit aastat seaduslikku töötaja juures elamist õiguse omandada vaba juurdepääs vastuvõtva liikmesriigi töökohtadele; lisaks sellele, et otsuse nr 1/80 otsekohaldatavusest tuleneb huvitatud isikute individuaalne õigus juurdepääsuks töökohtadele, eeldab ka selle õiguse kasulik mõju, et oleks olemas sellele õigusele vastav elamisõigus, mis samuti põhineb ühenduse õigusel ega sõltu nimetatud õigustele juurdepääsu tingimuste jätkuvast olemasolust (vt eriti eespool viidatud kohtuotsus Ergat, punkt 40).

32 Nendel tingimustel võivad pereliikmed otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõiguga antud õigusi kasutada vastavalt pärast kolme või viit aastat elamist vastuvõtva liikmesriigi seaduslikul tööturul töötava Türgi päritolu töötaja juures isegi siis, kui nimetatud töötaja pärast neid elamisperioode, eelkõige oma pensioniõigust kasutades enam selle liikmesriigi tööturul ei tööta.

33 Seega olukord, nagu on käesolevas põhikohtuasjas, milles Türgi päritolu töötaja, kelle pereliige otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõigu teise taande kohaselt viieaastase perioodi jooksul temaga koos elades otsuse nr 1/80 artikli 7 esimeses lõigus

ettenähtud õigusi nõuab, enam vastuvõtva liikmesriigi seaduslikul tööturul ei tööta, ei piira huvitatud isiku nimetatud õiguste kasutamist.

4 Neil tingimustel tuleb esimesele küsimusele vastata, et otsuse nr 1/80 artikli 7 esimest lõiku tuleb tõlgendada selliselt, et see on kohaldatav vastuvõtva liikmesriigi seaduslikul tööturul töötava Türgi päritolu töötaja täisealiseks saanud lapse suhtes isegi siis, kui see laps on nimetatud liikmesriigis sündinud ja seal alati elanud.

Teine küsimus

5 Eelotsusetaotlusest selgub, et selles küsimuses tahab eelotsuse küsimuse esitanud kohus teada peamiselt seda, kas otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõiguga on vastuolus, kui pärast vanglakaristuse kandmist ja sellele järgnenud narkovõõrutusravi I. Cetinkaya olukorras olevale Türgi päritolu isikule nimetatud sättes antud õigusi pikaajalise tööturult puudumise tõttu piiratakse.

6 Euroopa Kohus on juba otsustanud, et Türgi päritolu töötajate pereliikmetele laienevat tööturule juurdepääsu ja seal tegelikult töötamise õigusega kaasnevat elamisõigust saab piirata kahel juhul. Esiteks annab otsuse nr 1/80 artikli 14 lõige 1 liikmesriikidele võimaluse igal üksikjuhul asjakohastest tõenditest lähtudes kehtestada piirangud Türgi päritolu sisserännanu viibimisele liikmesriigi territooriumil, kui ta oma käitumisega seab avaliku korra, julgeoleku või rahvatervise reaalsesse ja tõsisesse ohtu. Teiseks kaotab Türgi päritolu töötaja pereliige, kellel on lubatud temaga kaasa tulla, kuid kes lahkub vastuvõtvast liikmesriigist märkimisväärselt pikaks ajaks ja ilma õiguspärase põhjuseta, põhimõtteliselt oma õigusliku staatuse, mille ta on otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõigu alusel omandanud (vt eespool viidatud kohtuotsus Ergat, punktid 45, 46, 48).

37 Nagu kohtujurist märgib oma ettepaneku punktis 40, et kui eespool viidatud kohtuasi Ergat käsitles vastuvõtvas liikmesriigis töötava töötaja juurde elama asunud pereliikme olukorda, peab nimetatud kohtuasjas otsuse nr 1/80 artikli 7 esimesele lõigule antud tõlgendus veelgi enam kehtima olukorras, nagu see on põhikohtuasjas, kus pereliige on vastuvõtvas liikmesriigis sündinud ja alati elanud.

38 Sellest järeldub, et otsuse nr 1/80 artikli 7 esimest lõiku tuleb tõlgendada selliselt, et riigis miinimumperioodi jooksul elamise nõude täitnud Türgi päritolu töötajate pereliikmetele selle sättega antud õigusi saab piirata vaid otsuse nr 1/80 artiklit 14 kohaldades, nimelt avaliku korra, julgeoleku ja rahvatervise huvides, või olukorras, kus isik on vastuvõtva liikmesriigi territooriumilt märkimisväärselt pikaks ajaks ja õiguspärase põhjuseta lahkunud.

39 Järelikult tuleb teisele küsimusele vastata, et otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõiguga on vastuolus, kui pärast vanglakaristuse kandmist ja sellele järgnenud narkovõõrutusravi I. Cetinkaya olukorras olevale Türgi päritolu isikule nimetatud sättes antud õigusi pikaajalise tööturult puudumise tõttu piiratakse.

Kolmas, neljas ja viies küsimus

40 Pöörates tähelepanu teisele küsimusele antud vastusele, ei ole enam vaja vastata kolmandale, neljandale ja viiendale küsimusele, mis lähtuvad eeldusest, mille kohaselt otsuse nr 1/80 artikli 7 esimeses lõigus sätestatud Türgi päritolu töötaja pereliikme õigusi võib piirata ka muudel põhjustel, kui need, mida nimetatakse

otsuse nr 1/80 artiklis 14, või see, kui isik on vastuvõtva liikmesriigi territooriumilt märkimisväärselt pikaks ajaks ja õiguspärase põhjuseta lahkunud.

Kuues küsimus

41 Selles küsimuses soovib eelotsuse küsimuse esitanud kohus teada, kas otsuse nr 1/80 artiklit 14 tuleb tõlgendada selliselt, et sellega on vastuolus, kui siseriiklikud kohtud ei võta Türgi kodaniku väljasaatmise õiguspärasust kontrollides arvesse neid asjaolusid, mis ilmnesid pärast pädevate asutuste viimase otsuse tegemist ja mis enam ei võimaldaks huvitatud isiku õigusi nimetatud sätte alusel piirata.

42 Euroopa Kohus on järeldanud esiteks assotsiatsioonilepingu artikli 12 ning selle juurde kuuluva, 23. novembril 1970 Brüsselis allkirjastatud, ühenduse poolt sõlmitud, heaks kiidetud ja kinnitatud nõukogu 19. detsembri 1972. aasta määrusega (EMÜ) nr 2760/72 (EÜT L 293, lk 1; ELT eriväljaanne 11/11, lk 41), lisaprotokolli artikli 36 sõnastusest ja teiseks otsuse nr 1/80 eesmärgist, et EÜ asutamislepingu artiklites 48 (muudetuna EÜ artikkel 39), 49 (muudetuna EÜ artikkel 40) ja 50 (muudetuna EÜ artikkel 41) sätestatud põhimõtteid tuleb nimetatud otsusega antud õigusi omavatele Türgi kodanikele võimalikult suurel määral laiendada (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Ayaz, punkt 44).

43 Sellest järeldub, et otsuse nr 1/80 artikli 14 lõikes 1 sätestatud avalikku korda puudutava erandi ulatust kindlaks tehes tuleb lähtuda ühenduse liikmesriikide kodanikest töötajate vabale liikumisele tehtava sarnase erandi tõlgendusest. Niisugune tõlgendus on eriti põhjendatud just seetõttu, et nimetatud sättes on

kasutatud EÜ asutamislepingu artikli 48 lõikega 3 peaaegu identset sõnastust (10. veebruari 2000. aasta otsus kohtuasjas C-340/97: Nazli, EKL 2000, lk I-957, punkt 56).

44 Nõukogu 25. veebruari 1964. aasta direktiivi 64/221/EMÜ välisriigi kodanike liikumise ja elukohaga seonduvate avaliku korra, julgeoleku või tervishoiu seisukohalt õigustatud erimeetmete kooskõlastamise kohta (EÜT L 56, lk 850; ELT eriväljaanne 05/01, lk 11) artikli 3 puhul on Euroopa Kohus rõhutanud, et otsustamaks, kas teise liikmesriigi kodaniku võib avaliku korra kaitseks erandit tehes välja saata, peavad siseriiklikud pädevad asutused igal konkreetsel juhul tuvastama, kas karistamise põhjuseks olev tegu või asjaolud annavad alust järeldada, et isiku käitumine kujutab endast olemasolevat ohtu avalikule korrale. Täpsemaid juhiseid kuupäeva kohta, millest ohu „olemasolu" tuvastamisel tuleks lähtuda, direktiivi 64/221 sõnastus ega ka Euroopa Kohtu praktika ei anna (29. aprilli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-482/01 ja C-493/01: Orfanopoulus ja Oliveri, EKL 2004, lk I-5257, punkt 77).

45 Eespool viidatud Orfanopouluse ja Oliveri kohtuasjas tehtud otsuse punktis 82 märkis Euroopa Kohus, et direktiivi 64/221 artikliga 3 on vastuolus selline siseriiklik praktika, mille kohaselt siseriiklikud kohtud ei pea teise liikmesriigi kodaniku väljasaatmise õiguspärasust kontrollides arvesse võtma asjaolusid, mis ilmnesid pärast pädevate asutuste viimase otsuse tegemist ja millega võib kaasneda olukord, kus isiku käitumisest tulenev olemasolev oht avalikule korrale kaob või märkimisväärselt väheneb.

46 Nagu juba märgitud käesoleva kohtuotsuse punktides 42 ja 43, seab otsuse nr 1/80 artikli 14 lõige 1 siseriiklikele pädevatele asutustele samasugused piirid nagu sama meetme rakendamisel liikmesriigi kodaniku suhtes, ja ka see säte ei sisalda rohkem

informatsiooni kui direktiivi 64/221 artikkel 3 kuupäeva kohta, millest ohu olemasolu tuvastamisel tuleks lähtuda.

47 Seetõttu, lähtudes põhimõtetest, mida kohaldatakse liikmesriikide kodanikest töötajate vabale liikumisele ja mida laiendatakse otsuses nr 1/80 nimetatud õigusi omavatele Türgi päritolu töötajatele, peavad siseriiklikud kohtud Türgi kodaniku väljasaatmise õiguspärasust kontrollides arvesse võtma need asjaolud, mis ilmnesid pärast pädevate asutuste viimase otsuse tegemist ja millega võib kaasneda olukord, kus isiku käitumisest tulenev olemasolev oht avalikule korrale kaob või märkimisväärselt väheneb.

48 Seega tuleb kuuendale küsimusele vastata, et otsuse nr 1/80 artikliga 14 on vastuolus, kui siseriiklikud kohtud ei võta Türgi kodaniku väljasaatmise õiguspärasust kontrollides arvesse neid asjaolusid, mis ilmnesid pärast pädevate asutuste viimase otsuse tegemist ja mis enam ei võimaldaks huvitatud isiku õigusi nimetatud sätte alusel piirata.

Kohtukulud

49 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, v.a põhikohtuasja poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. **Euroopa Majandusühenduse ja Türgi vahel sõlmitud assotsiatsioonilepinguga loodud assotsiatsiooninõukogu 19. septembri 1980. aasta otsuse nr 1/80, mis käsitleb assotsiatsiooni arengut, artikli 7 esimest lõiku tuleb tõlgendada selliselt, et see on kohaldatav vastuvõtva liikmesriigi seadusliku tööturul töötava Türgi päritolu töötaja täisealiseks saanud lapse suhtes isegi siis, kui see laps on nimetatud liikmesriigis sündinud ja seal alati elanud.**

2. **Otsuse nr 1/80 artikli 7 esimese lõiguga on vastuolus, kui pärast vanglakaristuse kandmist ja sellele järgnenud narkovõõrutusravi I. Cetinkaya olukorras olevale Türgi päritolu isikule nimetatud sättes antud õigusi pikaajalise tööturult puudumise tõttu piiratakse.**

3. **Otsuse nr 1/80 artikliga 14 on vastuolus, kui siseriiklikud kohtud ei võta Türgi kodaniku väljasaatmise õiguspärasust kontrollides arvesse neid asjaolusid, mis ilmnesid pärast pädevate asutuste viimase otsuse tegemist ja mis enam ei võimaldaks huvitatud isiku õigusi nimetatud sätte alusel piirata.**

Allkirjad